

[Undervisningsministeren.]

sømmelser her kan blive skæbnesvangre og dyrekøbte, og at fundamentalforskningen dybest set er den, der giver størst udbytte.

Efter at førende videnskabsmænd i længere tid i private kredse havde drøftet alvoren i disse forhold, besluttede Det kgl. danske Videnskabernes Selskab i sit møde den 19. januar f. å. gennem sin præsident, professor, dr. Niels Bohr, at rette en henvendelse til statsmyndighederne om at søge tilvejebragt forbedrede muligheder for videnskabelig forskning som et nødvendigt led i bestræbelserne for at bringe vort land gennem tidens vanskeligheder.

I denne henvendelse peges der i første række på den uhyre betydning, som en bedring af den grundvidenskabelige forsknings vilkår vil have for hele samfundets liv, og det fremhæves, at en effektiv bedring vil nødvendiggøre, at der fra statens side stilles til rådighed midler for fundamentalforskningen foreløbig af lignende størrelse som det beløb, Carlsbergfondet årlig anvender på dette område. Carlsbergfondet har igennem en årrække bevilget betydelige beløb til fremme af den grundvidenskabelige forskning, også i form af ekstraordinære bevillinger til universitetsinstitutioner, opførelse af nybygninger for universitetsinstitutter m. v., uagtet fondet statutmæssigt har til opgave at virke for formål, som det ikke naturligt påhviler staten at tilgodese. Den hjælp, Carlsbergfondet — og enkelte andre fonds — har ydet den danske videnskab, er af en så uvurderlig betydning, at man slet ikke tør tænke på, hvor dansk videnskabelig forskning ville stå i dag, om vi ikke havde haft Carlsbergfondet. Men fondets midler strækker ikke længere til til fornøden supplering af de ordinære statsbevillinger. Som det anføres i anmærkningerne til lovforslaget, er der flere årsager hertil, dels den almindelige prisstigning, dels den hastige udvikling indenfor så at sige alle videnskabsgrene og i forbindelse hermed det stærkt øgede behov for kostbart apparatur. Navnlig den naturvidenskabelige forskning stiller store krav i så henseende.

Regeringen har ment at måtte stille sig imødekommende overfor videnskabsmændenes ønsker. De grunde, videnskabsmændene anfører, gør det efter regeringens opfattelse påtrængende nødvendigt nu — til trods for at der skal udvises den største sparsommelighed med statens midler — at give videnskaben en så effektiv hjælp, at dansk forskning igen kan hævde sig indadtil og udadtil. I dag er vi i færd med at

blive trængt tilbage indenfor kredsen af de kulturstater, der kan gøre sig gældende i det fælles arbejde for at gavne menneskeheden gennem videnskabelige fremskridt. Nogle vil måske ikke tro det, fordi de vildledes af hvad jeg vil kalde elskværdige udtalelser, som fremmede personligheder, der gæster os, fremsætter, men som i virkeligheden let giver et forkert billede af dansk videnskabs standard på internationalt sammenligningsgrundlag. Vi må til at være noget mere kritiske og strenge overfor os selv. Enhver oprejsning begynder med en skånselsløs erkendelse af sin egen tilstand.

Når et forslag som det foreliggende fremsættes af regeringen nu, hvor vi alle er enige om, at staten bør spare, er det nødvendigt at erindre sig, at videnskaben ikke er en særlig art luksus, der er forbeholdt nogle få raffinerede mennesker, men en sag, som angår os alle. Jeg vil gerne minde om det bekendte Fridtjof Nansen-ord: „Et folks fremtidsmuligheder og stilling blandt nationerne kan måles efter livskraften i dets videnskabelige forskning og liv på alle områder.“

Under finanslovdebatten vedrørende finanslovsforslaget for 1946—47 holdt jeg i det høje ting den 11. december 1945 en tale, hvor jeg på en række områder, støttet til sagkyndige udtalelser, redegjorde for vor videnskabs stilling dengang; jeg omtalte den afgørende betydning, som den videnskabelige forskning har for vore landøkonomiske fremskridt — den videnskabelige forskning indenfor planteforædling, husdyravl og jordbundsforhold —, og jeg påviste her det økonomisk uforvarlige i ikke at yderste evne at udnytte videnskabens muligheder på disse områder under den skarpe konkurrence, som vort landbrug ville komme ud for i de kommende tider på verdensmarkedet. Jeg redegjorde desuden for nødvendigheden af øget støtte til den teknisk-videnskabelige forskning, hvis vi skal gøre os håb om at kunne hævde os i konkurrencen med de store industrilande. Et lille land behøver ikke overfor stormagterne at føle sig magtesløst på disse områder, så sandt som alle forskningsresultater yderst ud er resultatet af enkeltmands tanker og evne til at drage de rette slutninger af de foreliggende iagttagelser, og forskningsbegavelser forekommer procentvis snarere hyppigere i små lande end i store. Men forskningen kræver, at videnskabsmanden har den fornødne tid, den kræver apparatur, og den kræver den fornødne medhjælp til udførelsen af arbejdet, så forskeren ikke behøver at spilde kostbar tid med udførelsen